



Omsorgskontoret
Elisabeth Viman/Ann-Britt Olofsson

2017-03-07

Dnr ÄN 2016-630

Äldrenämnden
Omsorgsnämnden

Budgetuppdrag - prova kvalitets- och belöningsincitament i upphandling

Förslag till beslut

1. Budgetuppdraget besvaras med att det utvecklingsarbete som pågår kring upphandlingsprocessen skall avslutas innan kvalitets- och belöningsincitament prövas i upphandling.

Ärende

Omsorgskontoret har utrett förekomsten av kvalitets- och belöningsincitament i upphandling av vård- och omsorg. Sammantaget finns få erfarenheter av detta inom kommunal vård och omsorg.

Omsorgskontoret arbetar f n med att utveckla upphandlingsprocessen i samverkan med Upphandlingscenter. Detta arbete leds av upphandlingsstrategen. Resultatet av utvecklingsarbetet kommer att presenteras under våren 2017.

Målet för utvecklingsarbetet är inte att åstadkomma kvalitets- och belöningsincitament däremot finns den med som en frågeställning när man tar fram en upphandlingsmall. I kommande upphandling av sammanhållna servicehus avser omsorgskontoret att arbeta fram ett förslag till belöningsincitament.

Samråd har skett med kommunens upphandlingsstrateg som inte har något att invända mot innehållet i denna handling. Budgetuppdraget föreslås besvaras med att utvecklingsarbete som pågår kring upphandlingsprocessen skall avslutas innan kvalitets- och belöningsincitament prövas i upphandling.

Beslutsunderlag:

Budgetuppdrag –prova kvalitets- och belöningsincitament i upphandling

Bakgrund

Omsorgsnämnden har i samverkan med äldrenämnden som ett budgetuppdrag fått i uppdrag att prova kvalitets- och belöningsincitament i upphandlingar.

Utredning

Linköpings kommun har upphandlat vård- och omsorg sedan början av 90-talet. Äldre- och omsorgsnämnden har sedan dess genomfört ett stort antal upphandlingar.

I de upphandlingar som har genomförts har flera olika förfrågningsunderlag och modeller använts. Särskilt fokus har varit på utvärderingsmodell. De olika upphandlingarnas utvärderingsmodell har i olika hög grad haft inslag av kvalitets- och belöningsincitament.

I flertalet av nämndernas förfrågningsunderlag finns utöver ska-krav (obligatoriska krav för alla) även utvärderingskrav. Med utvärderingskrav avses krav, som nämnderna beslutat om och som utföraren kan lova att uppfylla eller avstå att lova. Med andra ord har inte utvärderingskraven bedömts som lika viktiga som ska-kraven. Om man lovar att uppfylla kravet innebär det att anbudspriset reduceras med en fastställd summa. Anbudslämnaren kan då tjäna på att uppfylla det särskilda kvalitetskravet och i jämförelsen med andra vinna upphandlingen.

Utvärderingskraven är oftast inom något område som nämnderna vill utveckla/förbättra kvaliteten inom. Utvecklingen visar att ett utvärderingskrav ofta "omvandlas" till ett obligatoriskt krav i nästa upphandling. Exempel på detta är fastställda krav på antal verksamhetschef och sjuksköterska samt erbjudande av alternativ rätt vid lunch.

Erfarenheter från andra kommuner/projekt

Omsorgskontoret deltar i ett nationellt upphandlingsnätverk. Till representanterna i nätverket har frågor ställts om och hur man arbetar med belöningsincitament/målrelaterad ersättning. Nedan redovisas de svar som inkommit:

Västerås kommun

I Västerås finns för närvarande ingen målrelaterad ersättning. Kommunen har deltagit i ett projekt Innoversum där man tittar på prestationsbaserad ersättning som mäts utifrån kundernas upplevelse. Projektet är nu slutfört men någon upphandling har inte genomförts utifrån föreslagen modell.

Täby kommun

Täby kommun har infört en kvalitetsbonus i upphandling av särskilt boende. Det är inte en bonus som är en del av upphandlingen. En bonus betalas ut utifrån uppnådda resultat av brukarnöjdhet och registrering i palliativ registret. Att vara med i ”bonussystemet” är frivilligt. Några erfarenheter har ännu inte dragits av bonussystemet.

Nacka kommun

I Nacka kommun ersätts utförarna vid särskilt boende utifrån olika vårdnivåer. Om utförarna kan påvisa att man lyckats sänka den enskildes vårdnivån genom rehabiliterande insatser får utföraren behålla den högre ersättningsnivån för brukaren trots att vård- och omsorgskostnaden för denne blivit lägre.

Om inte denna regel hade funnits hade det kunnat innebära att utförare som arbetar på ett bra sätt med rehabilitering ”bestraffas” med lägre ersättningsnivå.

Primärvården

Inom primärvården finns i flera regioner/landsting ersättning utifrån fastställda belöningsincitament. Exempelvis att man genomför hälsosamtal.

Övriga erfarenheter

I skriften Upphandla bättre (SKL, Vårdföretagarna och Almega) diskuteras incitament för hög kvalitet.

De fördelar som lyfts fram med målrelaterad ersättning är att ersättningen kan vara ett effektivt sätt att styra mot utvalda kvalitetsmål genom att skapa tydliga incitament. Ersättningsformen lämnar utrymme för utföraren att själv hitta lösningar för att nå målen.

De fallgropar som nämns är att målområden och kriterier måste vara väl genomtänkta. Det finns en risk med alltför stort fokus på målen som ger målrelaterad ersättning på bekostnad av kvalitet på andra målområden.

Det är svårt att hitta metoder för att mäta måluppfyllelse. Risker med egenrapporterad information lyfts fram.

Sammantaget är rapporten positiv till målrelaterad ersättning men ett utvecklingsarbete krävs för att identifiera relevanta indikatorer.

Omsorgs- äldrenämndens erfarenheter av belöningsincitament

Trots att inte nämnderna arbetat med belöningsincitament i upphandlingar har nämnderna ersatt utförare utifrån prestation. Nedan redovisas två exempel.

Inom den stora satsningen Bättre Liv för sjuka äldre fick kommunerna så kallad prestationsbaserad ersättning för t ex antal registreringar i kvalitetsregister eller uppnådda mål, exempelvis antal minskad återinläggning efter sjukhusvistelse.

Äldrenämnden beslutade att utförarna skulle få del av de prestationsbaserade ersättningarna utifrån i vilken omfattning man gjorde registreringar i kvalitetssystemen. Bedömningen är att detta initialt stimulerade utförarna och kommunens utförare. När den prestationsbaserade ersättningen togs bort har registreringarna i kvalitetssystemen minskat. Registreringar i kvalitetssystemen har generellt minskat i landet efter det att de statliga stimulansmedlen avslutades.

Äldrenämnden har i fem år arbetat med att en trädgårdstävling för att stimulera utförarna att utveckla utemiljöer vid vårdboenden och servicehus. Bedömningen är att detta inneburit en stimulans för utförarna och att trädgårdar och utemiljöer har utvecklats positivt.

Ekonomiska konsekvenser

Vid en vanlig upphandling erhåller utföraren fastställd ersättning per år, vårddygn eller timmer utifrån skrivning i avtalet. Om ersättning ges utifrån belöning/incitament måste den upphandlande enheten ”hålla undan” en del av den tänkta ekonomiska resursen så att medel finns för belöning. Beroende på i vilken utsträckning och vilka regler kommunen fastställt kan belöningsincitament öka kommunens kostnader.

Övrigt

Omsorgskontoret arbetar f n med att utveckla upphandlingsprocessen i samverkan med Upphandlingscenter. Detta arbete leds av upphandlingsstrategen. Resultatet av utvecklingsarbetet kommer att presenteras under våren 2017.

Målet för utvecklingsarbetet är inte att åstadkomma kvalitets- och belöningsincitament däremot finns den med som en frågeställning när man tar fram en upphandlingsmall. I kommande upphandling av sammanhållna servicehus avser omsorgskontoret att arbeta fram ett förslag till belöningsincitament.

Omsorgskontoret kommer tillsammans med kommunerna Örebro och Västerås samt SIQ (Institutet för kvalitetsutveckling) delta i ett projekt som syftar till att i upphandlingen kravställa på ett sådant sätt att det stimulerar förbättringar och innovation under avtalstiden. Projektet följs forskare från Chalmers och Karlstads universitet.

Samråd

Samråd har skett med kommunens upphandlingsstrateg som inte har något att invända mot innehållet i denna handling.

Omsorgskontoret

Linda Ljungqvist

Beslutet skickas till:
Klicka här för att ange text.